

וטהר לבנו

חיידושים וחיזוקים

בהעלותך

אנא התפללו לרפואת

צילה בת דבורה

ולהצלחת

אמנון בן עליזה ויוכבד בת צילה

יש לך כמה דירות להשכרה – אתה מסודר
הכסף עובד בשבילך!!!

בתרומתך, להדפסת ספרי "וטהר לבנו" לחיזוק עם ישראל
הכסף עובד בשבילך לנצח!!!

כל יהודי שהתחזק – יש לך בזה חלק

אנא זכה ותרום והנצח בספר, ושמו יכנס לתפילה ולברכה אצל גדולי ישראל בל"ג

המהדורה חדשה 6 כרכים לחיזוק וזיכוי הרבים
הכל עולה 140 אלף ₪ לפחות

וברוך ה' יש תורם לכרך – מועדים, נשאר עוד 5 כרכים שאשמח שתעזור לי להדפיסם.

לזיכוי הרבים = 115 אלף

יוחנן ריינר 0527120333 106855@gmail.com

ספר זה מלא בחידושים בחיזוקים ונוגעים בצפור הנפש,
וגורמים זעזוע פנימי להתעורר בתשובה שלימה.

כי הוא חיזק ומחזק אלפי ורבבות יהודים ובלי ספק זכות עצומה היא עבורך,
שיודפס הספר שחיזק ומחזק רבבות מכל חוגי ישראל.

מון שר התורה רבי חיים קנייבסקי שליט"א!!! חתם הסכמתו על הספרים,

ומרן בקבלתו הספרים שר כמה פעמים בהתלהבות:

"וטהר לבנו בתורתך ודבק לבנו במצוותיך ויחד לבבנו לאהבה ולידאה את שמך"

נוסח שלא נמצא בסידורי התפילה ובמקורות

****ואולי, כי הוא חידוש עצום וחיזוק אדיר לשבת ולנשמה****

באשקלון – ועוד ערים, בתיאום עם הרב יוסף ברקו שליט"א 0542831575

שיעורי אודיו "וטהר לבנו" בקול הלשון שיעורי תורה ברשת 03-6171111 | 6761*בחר "יוחנן ריינר" ובחר נושא השיעור
או לחץ על הקישור <https://www.kohalashon.com/New/KHISearch.aspx?Lang=Hebrew&SearchValue=%d7%99%d7%95%d7%97%d7%a0%d7%99%20%d7%a8%d7%99%d7%99%d7%a0%d7%a8&InCall=True>

בינתיים – ר' חיים זיגלבוים מארה"ב מנדב פרשת פנחס בספר החדש, וגבי' טויב מתל אביב בין 10 ל 20 סטים
ועוד 5 אנשים כבר הזמינו את הסט החדש – אנא צרף שמו בתרומה בל"ג להדפסת הספרים בבקשה.
בס"ף כרך שישוים שלם – "מועדים" נתרם ע"י הרב מיכאל נודל שליט"א משיקגו ארה"ב
לע"נ זקנינו הצדיק משרידי נאוורדוק רב אהרן צבי נודעל זצ"ל – נתורו 5 כרכים לתרום שלם = הנצחת מהדורה, או פרשיות וכו'

וטהר לבנו – בהעלותך

”בהעלותך את הנרות”

יום יומי לשמור בקדושה בלי היסח הדעת על כלי הקודש, ואצלו זה היה כפיקדון מתמשך הכרוך במאמץ וריכוז ואחריות, אבל עדיין נשאר הפלא מדוע אהרן לא תרם תחילה בזריזות משלו כמו כל כול עם ישראל?!

ואמנם בתרומת העם למשכן לא חלשה דעתו של אהרן, כי יתכן שכל שבט הלויים תרמו ככל עם ישראל, למרות שלא חטאו בעגל כפי שהנשים שלא חטאו בעגל גם הן תרמו וכפי שהארכתי בעניין בפרשת ויקהל, ורק אהרן עצמו לא תרם כמו כל הנשיאים שלא תרמו יחד עם העם, כך שבט לוי לא בלט לרעה משאר השבטים, כי לא היה שונה משאר הנשיאים שלא תרמו בהתחלה, ורק נתנו אחרי כולם ממה שהענין הביא להם דבר שלא טרחו בו.

אמנם בחנוכת המשכן כאשר כל הנשיאים התעוררו ברוחם ותרמו והביאו משל עצמם, ורק הוא נציג כנשיא שבט לוי לא הביא כי לא התעוררה רוחו, **לכן כאן זעק אבא**, למה לי לא היה התעוררות לתרום כשאר הנשיאים, ובכך אני כביכול פוגע בשבט שלי – שבט לוי ?????? **אבל** באמת היה כאן שבח עצום לשבט לוי, **שהספורנו**, על הפסוק בפרשת נשא הכתוב לפני שהקריבו את העגלות **”ויקריבו נשיאי ישראל ראשי בית אבותם, הם נשיאי המטות הם העומדים על הפקודים”** כתב שהתורה האריכה לפרט את תפקיד הנשיאים, כי כאן טמונה הסיבה למה הנשיאים התעוררו והקריבו בעד שבטו ואנשיו.

והסיבה היא **”העומדים על הפקודים”** שכאשר הנשיאים עברו על הפקודים וספרו כל אדם באופן אישי, אז הבחינו והרגישו שקצת מהשבט שלהם חשוד בעבירות, ולכן הנשיאים החליטו להקריב קרבנות ולכפר על שבטם.

ואם כן הדברים מובנים, אהרן הכהן פשוט לא הרגיש חסרון בלויים, כי כל אחד מהלויים היה מושלם, כי כל השבט כולו היה קודש הקדשים, שהרי לא פסקה מהם ישיבה ולימוד תורה כל שנות גלות מצרים, ולכן לא הייתה לו התעוררות בליבו להקריב ולכפר על השבט, וזה שבח עצום לשבט לוי כולו ולכל אחד מהלויים באופן אישי.

אלא שעדיין קשה איך למה הצטער אהרן? **ויתכן** שאהרן אכן שמח, אך מצד שני הצטער שבכל זאת רצה שבט לוי ישתתפו יחד עם כולם אפילו בהתנדבות ולא ככפרה, וכפי שבט לוי וכלל הנשים תרמו בתרומת המשכן למרות שלא חטאו בעגל, כי רצה שהעיקר לתת תרומה ושיהיה חסרון כיס גם מצדו ולזכות שבטו לחנוכת המשכן.

וללמדנו, שכשיש התעוררות של קדושה של הציבור, עליך להצטרף גם לציבור המתחזקים והמתעוררים, ואל תאמר זה לא לכבודי, וכן אל תטען אדרבה אסור לי להגיע, כי כשאני לא מגיע ולא משתתף זה גורם לקידוש השם שאני צדיק ואין לי מכשול בזה, כי אני בן תורה מושלם שלא צריך לבוא לחיזוק של שאר העם הלקוי, אלא עליך ללמוד מאהרן הכהן שרצה להצטרף לכפרת חטא העגל למרות שהיה הוא ושבטו היו מושלמים, ולא חשב שזה יבזה את שבטו לומדי התורה המתמידים, כי להתחבר לחיזוק יחד עם העם זה הכבוד הגדול מכולם, ולכן אדרבה דווקא מזה שהם לא השתתפו הוא נפגע.

אמר לו הקב"ה, חייך שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות

המקדש קיים, ומסביר הרמב"ן שבה בורא עולם ניחם את אהרן, כי גילה לאהרן שהשפעת הטבת והדלקת נרות המנורה תימשך לעולם בנרות חנוכה.

אבל עדיין קשה, אם נפרש כפי שכתבנו קודם, שאהרן הצטער כי רצה שיהיה תרומה וחסרון כיס גם ממנו לחנוכת המשכן, הרי אחרי הכל לא יצא ממנו כסף כלל ולא היה לו חסרון כיס? **ויתכן** שה' לימד את אהרן, שיש השקעה של תרומה ונדבת ממון, ויש השקעה ומאמץ בעבודה ה' שהיא נדבה חשובה לאין ערוך שהשפעתה לדורי דורות, וראיה לדבר, שבפרשת נשא התורה מאריכה

כתב רש"י, למה נסמכה פרשת המנורה לפרשת הנשיאים, ותיירך: לפי שכשראה אהרן חנוכת הנשיאים חלשה דעתו, שלא היה עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו, **אמר** לו ה': **שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות.**

ולא מובן מה חלישות דעתו של אהרן, הרי הוא היה כהן גדול, היחיד שנכנס לקודש הקדשים, והולך עם בגדי תפארת אבני שהם ואבני מילואים, וכביכול כל ממלכת המשכן תחתיו, אז מה פשר חלישות דעתו? וכי לא מגיע קצת נחת לנשיאי השבטים לבלוט לטובה ביחס ללויים?!

ובכלל יש לתמוה מדוע אכן אהרן לא התנדב בלי שהתבקש, הרי גם הנשיאים התנדבו בלי שהתבקשו לכך, וראיה לדבר, ממה שכתב רש"י שמשה רבינו לא קיבל מהם עד ששאל וקיבל אישור מבורא עולם לקבל את תרומתם? **ועוד קשה**, שרש"י כותב שהנשיאים התעצלו בתרומת המשכן בתחילתו, ולכן כאן בחנוכת המשכן הם הזדרזו להביא תרומה, אז למה אהרן בכל התקופה הזו שהתארכה כמחצית השנה לא היה אתם בסוד העניין והזדרזו כמוהם?!

ואולי אהרן גם בתרומת המשכן לא תרם יחד עם הנשיאים את אבני שהם ואבני מילואים, ובעצם לא תרם לא בהתחלה ולא בסוף ולכן הוא בכלל לא היה בסוד העניינים עם הנשיאים, ואם זו האמת, עדיין תמוה למה אהרן מעצמו לא תרם כלל? **ומדוע** התעורר רק כאן על כך שלא תרם, ולא התעורר עוד קודם בתחילת נדבת המשכן כשהנשיאים אחרו ובסוף הביאו יהלומים?!

וגם קצת פלא שהנשיאים פעמים באותו יום הביאו את תרומתם לחנוכת המזבח, ופלא למה לא הביאו בפעם אחת הכל? **והאמת** שאת נדבתם השנייה תרמו לאחר העצה שהציע להם נתנאל בן צוער נשיא יששכר ספי קני"ח, ויתכן שהציע רק לאלו שכבר תרמו בפעם הראשונה.

ויתכן שעל זה בכה אהרן, למה לא התעוררה רוחי לתרום כמו שהתעוררה רוחם של הנשיאים? **למה** לי לא הייתה התעוררות של קדושה לתרום?!

ואילו אהרן בתחילה לא חלשה דעתו כי לכל הנשיאים הענין הביא אבני חושן ואפוד ואילו לאהרן לא הביא, ולכן הוא לא תרם כמו הנשיאים, **ואולי** אהרן הבין שהוא לא קיבל כמוהם את אבני החושן כפיקדון זמני על מנת להחזיר, כי עליו היה תפקיד קשה יותר, תפקיד מתמשך

וללמדנו, שכשיש התעוררות של קדושה של הציבור, עליך להצטרף גם לציבור המתחזקים והמתעוררים, ואל תאמר זה לא לכבודי, וכן אל תטען אדרבה אסור לי להגיע, כי כשאני לא מגיע ולא משתתף זה גורם לקידוש השם שאני צדיק ואין לי מכשול בזה, כי אני בן תורה מושלם שלא צריך לבוא לחיזוק של שאר העם הלקוי, אלא עליך ללמוד מאהרן הכהן שרצה להצטרף לכפרת חטא העגל למרות שהיה הוא ושבטו היו מושלמים, ולא חשב שזה יבזה את שבטו לומדי התורה המתמידים, כי להתחבר לחיזוק יחד עם העם זה הכבוד הגדול מכולם, ולכן אדרבה דווקא מזה שהם לא השתתפו הוא נפגע.

אמר לו הקב"ה, חייך שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות

הרמב"ן שואל על זה כמה שאלות, א. למה נחמו הקב"ה דווקא בעבודת המנורה יותר משאר העבודות, כגון הקטרת הקטורת והקרבנות ומנחת חביתין? ב. הקשה הרמב"ן, למה חלשה דעתו של אהרן, הרי בימים ההם ימי המילואים הקריב אהרן הרבה קרבנות אז הוא זכה במה שהם לא זכו? **והרמב"ן** מחדד את השאלה, ואם תאמר שהקרבנות היו חובה ולא נדבה, הרי גם הדלקת הנרות היא חובה?!

ומתיר הרמב"ן בשם המדרש ש"אל מול פני המנורה יאירו" הכוונה שהנרות יאירו לעולם גם כשאין בית

וטהר לבנו – בהעלותך

כוונות אחרות ושוונות מתרומת חברו וכפי שהאריך המדרש, **וזה מוכיח**, שעיקר התרומה לה' זו המחשבה והכוונה, **ובזה נחם ה'** את אהרן: **שהמאמץ העצום שלך בכוונות** ובעבודת ההדלקה, **שווה יותר מחיסרון ממנו**, שהרי בכוח המאמץ שלך בכוונות ובעבודה שלך הצלחת להשפיע לדורות בנס חנוכה, **וזו גדולה משלהם**.

נלמד מזה, שכל מאמץ רוחני שתשקיע עם כל הלב והכוונה ובפרט כשקשה לך, בורא עולם שמח ונהנה מזה יותר ממה שתוציא כסף מכיסך, כי לא העיקר חסרון הממון, אלא כוונתך הטובה והמסירות שלך לבורא עולם.

עבירה!!! **וברוך השם** הוא מתגבר!!!! ואז קרן לייזר עוצמתית מתפרצת ממנו ואורו זורח עד למעלה למעלה, כן זה בולט מהעולם השפל עד לכסא הכבוד!!! אוי איזה נחת רוח עשה ליוצרו, ומלאכי השרת שרים לו "ועושה נחת רוח, נחת רוח ליוצרו".

וגרמניה זה גם פה, ברחוב, בשכונה, לא מסתכל אפילו שאף אחד לא מרגיש!!! ואם ראיתי בלי כוונה, תתחנן, אבא תוציא לי את זה מהזיכרון!!! בבקשה דחוף!! מתחנן בבקשה!! והנה כל המחשבות הרעות כחלום יעוף וכחרס הנשבר.

ואבא שבשמים אומר לפמליא דיליה "חזו חזו בני חביבי", קדושתו וטהרתו על פניו וגבורתו כאריה ונמר, שפע ברכה והצלחה ניתן לו ברכת השם יותן לו אמון, **שלך גדולה משלהם**, זה צדיק שכוח עבודתו מחזיק ומשפיע טוב לדורי דורות.

שלך גדולה משלהם שאתה מדליק ומטיב את הנרות - המשך

פח קטן שהיה בו רק להדלקה של יום אחד, למה לא הדליקו רק נר אחד בלבד, שכך בוודאי יקיימו מצוות הדלקה כל ה 7 או 8 ימים??? למה השתמשו ביום הראשון בכל הפך והדליקו את כל 7 הנרות, הרי הם לקחו סיכון שאם לא יהיה נס אז תתבטל מצוות הדלקת הנרות בשאר הימים???

והתשובה שנראית לענ"ד, שהיות ומצאו פך בחתימתו של אהרן הכהן, שהכין אותו במיוחד לנס חנוכה, ראו והבינו שאהרן צפה את העתיד, **והיה ברור להם שאהרן הכין פך שידליקו את המנורה בלי שינוי ובאופן מהודר**, שזה 7 נרות כפול 8 ימים עד שיפיקו שמן חדש, **ויתכן** שאהרן בכוונה הכין פך שמן קטן, כי רצה שלחשמונאים שמצאו את הפך **תהיה אמונה שלימה ממש שזה יספיק בדרך נס**, שיאמינו בכוח פועלו של הצדיק אהרן, ובכוח האמונה בפועלו של הצדיק, זה יגרום להם להמשיך את הנס עליהם ושיימשך לדורות.

נלמד מזה שגם אנחנו נתחזק באמונה בכוח פועלם של צדיקים, ונראה גם לנו ניסים ונפלאות שימשכו לדורות אמן ואמן.

מלמד שלא שינה – המשך

וחשבת עוד, שיש כאן עניין של מידה כנגד מידה, שהיות ואהרן הקפיד כל ימיו להדליק בעצמו ובהידור את כל שבעת הנרות, ובכוונה מושלמת והקפיד מאוד ולא מסרה לאחר, זה השפיע מדה כנגד מידה, שבורא עולם טמן כוח בפך הקטן שלא ישתנה בנס חנוכה ממה שאהרן הקפיד בחייו להדליק את כל הנרות בשלמות, **ולכן** הבינו שלא יתכן שמהפך הטמון לנס של אהרן וזה השכר שלו מריבונו של עולם, ידליקו רק נר אחד ליום לא כפי שהקפיד בחייו.

וראיתי בראשית חכמה שער הקדושה י"ב ס"ה שמי שמרגיל את עצמו שכל דיבוריו ומחשבותיו יהיו אמתיות, אז גם בלילה יחלום ויראה מראות אמת, וידע עתידות כמו המלאכים, שזה מידה כנגד מידה אם כשהוא ער לא חושב שטויות ושקרים, אז גם בשנתו ריבונו של עולם לא ייתן שיחלום דברי שקר ושטות.

ולכן גם אם תרגיל את עצמך לשמור על עניך וקדושתך ביום, בורא עולם ישמור אותך בלילה, ומידה כנגד מידה אם אתה מרגיל את עצמך לברוח ממחשבות רעות אז בורא עולם ישמור עליך, ולא יתן למשחית להשחיתך, אלא יוסיף לך קדושה על קדושתך, רק חזק ואמץ אמן ואמן.

וחוזרת על קרבנות כל נשיא ונשיא, למרות שתרומתם הייתה שווה במדויק, בכל זאת התורה הקדושה לא קיצרה וכללה אותם יחד, למרות שכל מילה ואות ואפילו תגין בתורה נדרשים כי אין בה יתור כלל, והדבר בולט במיוחד כי בגלל אריכות זו **פרשת נשא היא הפרשה הארוכה מכל הפרשיות**. והסיבה לכך שהתורה מאריכה וחוזרת, כי כל נשיא ונשיא כיון

ואולי אמחיש את הדבר מהרהורי ליבי בטיסה, שכשהייתי בגובה 10 אלף מטר, ראיתי שבמסך כתוב שאנחנו כרגע **טסים מעל גרמניה**,

התחלתי לחשוב ולדמיין לעצמי, בגרמניה יושב מיליונר שיש לו רחוב שלם, אפילו מסוק פרטי, וחושב לעצמו אני ואפסי עוד, אני כל העולם ענק שבענקים!!!

אבל מגובה של רק 10 קילומטר, לא ראיתי לא אותי, וגם לא ראיתי את הבית הענק שלי, ואפילו לא ראיתי את הרחוב שלי, ואפילו גם לא את העיר שלי, רק חום וירוק במקום רקע התכלת של הים.

ואז הרהרתי עוד, הנה הולך יהודי ברחובות גרמניה, ומולו פריצות איומה, והיצר אומר לו אף אחד לא מכיר אותך כולם גוים, תיפול כבר!!! **אבל** היהודי צועק בלבו, לא!!! לאאאאאא!!! אבא אני לא רוצה!!! אסור!!! די!!! די!!! זה

ידידי הגאון הגדול ר' עזרא שטיינבך שליט"א בספרו "עזרי מעם השם" הביא מספר **ברכת שמואל** מקץ שפך השמן שהתגלה לחשמונאים היה חתום בחותמו של אהרן הכהן, שלאחר שבורא עולם גילה לאהרן הכהן את נס חנוכה, אהרן עשה כל מה שביכולתו לקחת חלק בנס ולהכינו, **ולכן** חתם פך שמן כדי שיהיה שמור להיגנו עד שיתגלה לחשמונאים.

ועל זה אמר לו הקב"ה "שלך גדולה", שההדלקה שלך היום וגם מה שהטמנת את פך שמן שבכך הכנת את נס חנוכה, גדול מהשפעת קרבנות הנשיאים, והחנוכה של אהרן והחשמונאים הכהנים מבית אהרן גדולה יותר מחנוכת המזבח, כי חנוכת הנרות קיימת לדורי דורות גם בימינו אנו.

ולפי זה מתורצת לי השאלה המפורסמת, שאם נר אחד מספיק להדליק בדיעבד, אם כן מדוע בנס חנוכה שמצאו

נלמד מזה שגם אנחנו נתחזק באמונה בכוח פועלם של צדיקים, ונראה גם לנו ניסים ונפלאות שימשכו לדורות אמן ואמן.

ייתכן שזו הכוונה "מלמד שבחו של אהרן שלא שינה", שאהרן השפיע שגם בנס חנוכה לא יהיה שינוי אלא ידלקו כל שבעת הנרות בכל שמונת ימי החנוכה, **ואולי הדרך שאהרן השפיע היתה כפי שכתב הרמב"ן "ויעש כן אהרן"**, שאהרן הקפיד להדליק בעצמו את הנרות כל ימיו, ואפילו שהמצווה כשרה בבניו, ככתוב (שמות כ"ז כ"א) "יערוך אותו אהרן ובניו" וכפי שהוסיף הרמב"ן שבמצווה הגדולה הזאת רמוז דבר עליון וסוד נשגב.

וראיתי בראשית חכמה שער הקדושה י"ב ס"ה שמי שמרגיל את עצמו שכל דיבוריו ומחשבותיו יהיו אמתיות, אז גם בלילה יחלום ויראה מראות אמת, וידע עתידות כמו המלאכים, שזה מידה כנגד מידה אם כשהוא ער לא חושב שטויות ושקרים, אז גם בשנתו ריבונו של עולם לא ייתן שיחלום דברי שקר ושטות.

ולכן גם אם תרגיל את עצמך לשמור על עניך וקדושתך ביום, בורא עולם ישמור אותך בלילה, ומידה כנגד מידה אם אתה מרגיל את עצמך לברוח ממחשבות רעות אז בורא עולם ישמור עליך, ולא יתן למשחית להשחיתך, אלא יוסיף לך קדושה על קדושתך, רק חזק ואמץ אמן ואמן.

וטהר לבנו – בהעלותך

ויעש כן אהרן

תעלה על המדרגות בכדי להדליק את המנורה!!! **בכל זאת** אהרן לעולם לא פקפק, אלא בתמימות שלא שינה אותה לעולם, **עלה על המדרגות והתכופף עד כדי כאב** בכדי להטיב ולהדליק את הנרות.

שהרי גובה המנורה 18 טפחים שזה 3 אמות, וזה פחות משליש מגובהו של אהרן, ועוד נוסף את גובה המדרגות וכך היה על אהרן צורך להתכופף עוד יותר, ומלבד זאת יש את הקושי שצריך להתכופף ולהיזהר לא לאבד יציבות וליפול כי הוא על מדרגות מתכופף מתחת לשליש גופו.

ומלמד שלא שינה, **שלא אמר** זה מיותר זה רק מוסיף קושי, ומי רואה אותי, ואדרבה עדיף ומצוה שלא לעלות כי כך אפשר יותר לדייק בעבודת הנרות, **אלא** בתמימות תמיד עלה והתאמץ בלי לשנות לעולם.

לשם מה המעלות למנורה? – המשך

ידיו מעל לציץ, **לכן** אהרן הכהן האוהב שלום ורוחף שלום העדיף לסבול, ולהתכופף עד כאב למען הדורות הבאים.

ואולי יש צורך נוסף לעלות במעלות למנורה, בכדי שבכל פעם לפני שמדליק יבין שהמנורה זה עלייה רוחנית, וכל הזמן אמורים לעלות ממנה.

כי מלימוד התורה חייבים להתעלות, או ללמוד מוסר קודם ולהתעלות ביראת שמים ורק אחרי זה להדליק שזה כנגד חכמת התורה, כמו שנאמר "ראשית חכמה יראת השם" וכפי שהוסבר בדיבור הקודם.

ועוד נראה לי, שדווקא היו מדרגות בכדי שגם **כהן ענק יעלה ויתכופף**, בכדי שיזכור נכון זו **עבודה קלה ופשוטה** בכל זאת **אל תזלזל** בה למרות פשטותה וקלותה, ומחשבה זו באה לו כשעולה ומתכופף.

וגם מזה נוכל ללמוד, שעלינו לסגור את כל הפתחים ליצר הרע וכפי דרישת הרבנים, ולהתרחק מאינטרנט וכל שכן מאינטרנט פתוח ומכל כלי הטכנולוגיה המסוכנים, ולמרות שאתה משוכנע ובכנות שאצלך פתחים אלו לא רלוונטיים, כי אתה חזק ולא פזיז, אתה בוגר ולא ילד קטן ויודע מה מותר ומה אסור, ובטוח בעצמך שלך לא יקרה כלום, בכל זאת נהג כאהרן הכהן שהתאמץ עד כאב רק למען אחרים ואפילו לדורות הבאים, ולא שינה מהקפדה זו כל חייו.

ובפרט שבינינו אנחנו מכירים את האמת שגם אדם החזק ביותר, יכול להיות חזק במשך 1000 ימים מושלמים, ויום אחד אחרי ה 1000 הוא יפול, ולמה?? כי הוא השאיר פתח ליצר הרע!!! וכשתנוח ותשרה עליו רוח שטות הוא יפול עמוק לבאר שחת, והיצר ינקום בו חזק על כל התקופה שחנק אותו, על כן, שמוע נשמע לרבנים חכמי ישראל עיני העדה, ולמרות הקושי והמגבלות נעשה ככל אשר יורונו, ובעזרת השם הבא להתקדש מסייעים בידו, אמן ואמן.

עוד קצת חיזוק

נכון שזה מזעזע וכואב שאבא יקר לאונסו ולצערו הרב שאין לתאר כלל, שכח את בנו הקטן והאהוב ברכב, ושם בנו הקטן מצא את מותו הטררגי!!! כאשר הילד נשמה טהורה בלי רבב ובלי ספק עלתה היישר לגן עדן, אבל הצער למשפחה ולשומעים הוא קשה מנשא, וחובה עלינו להתעורר בתשובה ממקרה זה, ולעשות בדק הבית בנו עצמנו!!!

האם ידינו נקיות??? הרי גם לילדים שלנו הרבה עושים כן!!! שהרי אם נשאיר אותם בבית עם אינטרנט או מכשיר קולט אינטרנט הם ימותו רוחנית מהחוס של היצר הרע שיהרוג אותם, כי לפעמים למרות כל הזהירות לא לשכוח וכו' - פעם אחת מרוב עייפות שכחת, והילד ניצל את הפרצה, והילדים של היום חכמים מאוד בדברים האלה ובמהירות מזהים ומנצלים את הפרצה, והוא ימות רוחנית רחמנא ליצלן!!! ולפעמים גם לא תדע מיד שהוא מת, כי זה יהיה הסוד שלו, ופתאום כל הילדים נגררים בסוד אחריו, וכל המשפחה מתה מחוס היצר הרע, ואתה מוצא את עצמך מול שוקת שבורה!!!

אז "החי יתן אל לבו" לא להכניס סכנות לבית, ולדאוג ברגישות יתירה לעצמך ולדורות היוצאים ממך, ויהי רצון שכל מה שנתעורר ונקבל על עצמנו להתחזק ולתקן ולסתום פרצות, יהיה זה לעילוי נשמת הילד הרך בשנים בנו של חבר חשוב בקהילתי, כך שמותו גם יביא תועלת רוחנית עצומה, ויחשב כמי שמת על קידוש ה', שמותו יציל רבים מעוון אמן ואמן.

ויעש כן אהרן- להגיד שבחו שלא שינה

אבל כהן חייב להדליק רק במקומה "מכתם לדוד" בה' מגילה וחונכה פ"ד, ואם כן ביום פטירתם שני בני אהרן למרות

כתב רש"י: מלמד שלא שינה, ושואלים, וכי מדוע אהרן ישנה??? **ועוד מקשים** וכי מה הקושי להיטיב נרות שזו רק הטיה של פתילה לכיוון הנר האמצעי, וכן ההדלקה פעולה פשוטה היא??? **ומתוך המהרי"ל דייסקין**, שאהרן הקפיד לעלות על המדרגות ולהדליק.

ולכאורה, למה שידליק באופן לא נוח כאשר לא כתוב שחייב לעשות כן, **ובפרט** שגם אהרן הכהן כמשה היה בגובה 10 אמות, **וכפי שהרה"ג מיכאל מרדכי סויסה**, הביא לי את המדרש (אותיות דר"ע אות ק') כשבא משה ואהרן אצל פרעה וכי ורום קומתם כארזי לבנון, ובכלל הגמרא **בשבת צ"ב** דנה האם כל הלויים היו בגובה 10 אמות.

נמצא אם כן שכשאהרן נכנס למשכן היה מגיע לתקרת המשכן אלא אם כן כופף ראשו כל הזמן, **ועוד** אומרים לו

ולמה אכן יש מעלות למנורה??? מה העניין שבהם?? **ואולי** אהרן הקפיד לעלות על המדרגות, בכדי שלדורות אם יהיה כהן מועמד להיות כהן גדול שיש בו את כל המעלות הגשמיים **שמונה המדרש** רבה ויקרא כ"ו ט' **כהן גדול - שהוא גדול בה' דברים: בחכמה, בכח, בנוי, בעושר ובשנים**, רק חסרון אחד יש בו שהוא נמוך, שזה לא ישמש כחסרון בשיקול דעתם בבחירתו לתפקיד כהן גדול, כי ממילא היו מדרגות לרמז לכהנים נמוכים שיצטרכו למדרגות, ואדרבה הנמוך יראה כביכול **יותר מתאים לתפקיד**.

כמו כן שכל כהן אפילו **כהן הדיוט** שהוא נמוך שהרי כל הכהנים יכולים להדליק את המנורה, לא יתבייש לקבל את התפקיד להדליק את המנורה, **וגם** אם כבר קיבל את התפקיד שלא יתבייש להשתמש ולעלות על המדרגות שמא ילעגו לקומתו הנמוכה, **ובמקרה של כהן גדול נמוך** שמדליק הוא חייב לעלות במדרגות כי אסור לו להרים את

החתם סופר, מבאר על פי הרמב"ן שהיות והדלקה כשרה בזר, על ידי שיוציאו את המנורה החוצה וזר ידליק,

וטהר לבנו – בהעלותך

עולם ולעשות כל מה שביכולתו לעשות גם מה שאינו חייב, וכדברי החתם סופר שזו הייתה נדבתו של אהרן, והחידוש הוא שמאז לא שינה לעולם.

דחינו, שאהרן הכהן במשך כל חייו כשהדליק את הנרות חשב והזכיר לעצמו את אותה מחשבה שהשתמש בה בהדלקה הראשונה שהוא עבד של בורא עולם, בכל מצב: בצער ובאבל ובששון ובשמחה, לעולם אני של בורא עולם, ותמיד הזכיר לעצמו את העבודה המושלמת שעבד בזמנים הכי קשים בהתנדבות, גם עבודה שלא היה חייב בה ומתוך אמונה תמימה ואהבת ה', ומחשבת קודש זו הוסיפה לו מתיקות ואש קודש כל פעם בחייו שהדליק.

וכבר שאלוני רבים, איך אפשר לנצח את היצר כשהוא מתפרץ ובווער אש בעצמותינו, והשתמשתי בכלי זה שהשתמש בו אהרן, שתזכיר לעצמך את התענוג הכי רוחני ומתוק שהיה לך, את הלימוד תורה מתוך ריתחא דאורייתא או שירת קודש בהשתוקקות של התרגשות עצומה לקדושה, או מצוה מיוחדת שהתלהבת מאוד מאוד כשראית שלמרות הקשיים הצלחת לקיים אותה, ותיזכר במתיקות הגדולה ובחוויה העצומה של אש ההשתוקקות לבורא עולם, לאבינו שבשמים!!!

וככה תוכל בעזרת השם להתגבר על אש היצר שבווער בך, וזה 'בראתי יצר הרע בראתי לו תורה תבלין', תבלין זה טעם - גושמאק, שבשעת ניסיון תזכיר לעצמך את הטעם הרוחני של הלימוד, בתענוג של ההתמדה של החידושים, וככה תתגבר על היצר הרע, אמנ ואמן.

וגם בחיים זה פועל, זכורני כשעברתי דירה אני ובני העלנו ארונות כבדים מנשוא 4 קומות, ובכל פעם שהרגשתי שתמו כוחותיי ואין ביכולתי להמשיך, אז בני היקר עודדני "אבא - טאטי!!! עוד קצת"!!! וזה אזר בי כוח להמשיך ובסופו של דבר לסיים את המלאכה הקשה, ומאז כל קושי שמתעורר בחיי או קושי בחיי בני אנחנו מעבירים את הקוד "עוד קצת"!!! ונזכרים בחוויה שהייתה לנו במדרגות והצלחנו, כך אנחנו מתעודדים תמיד להתגבר ולהמשיך "עוד קצת".

אנחנו טמאים לנפש אדם למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במעדו

מתים – רמב"ם הל' טומאת מת פ"א הל' י"ג, וכמו שלפני מתן תורה לא היו איסורי עריות, ואהרן הכהן ומרים הנביאה ומשה רבינו נולדו מנישואי עמרם עם דודתו יוכבד, ובוודאי לאחר מתן תורה לא נחשב שנולדו מאיסור עריות.

ואפילו אם תאמר שעליו כן לטהר עצמו, יתכן שמשא כמו כל עם ישראל נהיה טהור לפני מתן תורה, על ידי זריקת חצי הדם שהיה באגנות על העם, וכמו שהגמרא ביומא ד' ע"א אומרת שהזאת דם (במתן תורה) הייתה במקום מי אפר פרה אדומה ולכן בשבעת ימי המילואים שהיה שלפני שהיה אפר פרה, שהי האפר פרה היה להם רק מב' ניסן בשנה השנית לצאתם ממצרים שזה יום אחרי היום השמיני למילואים הם היו טהורים כי הדם במתן התורה טיהר את הטמאים, אמנם בתוספות שם כתבו שהדם לא שימש לטהרה.

ועל כן משה הקריב קרבנות כל שבעת הימים המילואים עוד לפני שהיה אפר פרה, ולא מסתבר שעבד בטומאה, ואם כן גם הם הפכו לטהורים מאז מתן תורה??? והאם נחדש שהם לא רצו לטהור מטומאתם כשהיזו עליהם את הדם, ולכן הם לא נטהרו כפי שטבילה בכוונה שלא לטהור אינה מטהרת, אבל זה לא מובן כי למה הם ירצו בכוונה שלא לטהור??? וגם דוחק לפרש שברגע שהיה אפר פרה בב' ניסן בשנה השנית, משה רבינו טיהר את עצמו, והם לא ידעו מזה ולא טהרו את עצמם???

לכן נראה לי שלדעת רבי יוסי הגלילי, אנשים אלו שימשו את יוסף בכבוד כל יום, וניקו את האוהל ששם היה ארונו מונח כי עדיין לא נקבר, וכך ראוי לשמש מלך וגם צדיק שבזכותו עם ישראל יצא ממצרים והים נקרע בזכותו, ככתוב "הים ראה ויננס", מה ראה??? ארונו של יוסף!!!! ואולי גם התפללו על ארונו כל יום, כמו שכלב הלך להשתטח על קברי האבות, אבל זה לא סיבה מצדקת לסכן קרבן פסח, וממילא מובן שטענו למה נגרע.

וכמו שכתב האור החיים שחשבו שה' יחשיב אותם כטהורים, וכמובא במשך חכמה שטענו הרי עיקר יציאת מצרים בזכות יוסף כמו שכתוב "השבע השביע, פקוד

שאהרן הצטווה לא להתאבל אלא להמשיך בעבודתו, בכל זאת יכול היה אהרן לוותר על ההדלקה הכשרה בזר, ולמרות זאת אהרן בעצמו הדליק ולא שינה בגלל האבל, בכדי להראות לכולם שבאמת אינו מתאבל, ומחך לגמרי את האבלות מלבו כפי דרישת הבורא, ולכן הוא לא מנסה להתחמק מהעבודה אלא הוא עושה גם מלאכה שהוא לא מחויב בה.

וקצת קשה לביאור זה, שהיות ומדובר על הפעם הראשונה שהדליק, אם כן לא שייך לכתוב על פעם זו שלא שינה, כי את הפעם ראשונה לא משנים??? ולכן נראה לי, שבעצם כשאהרן הדליק באבלו, זה היה כי רצה לשמח את בורא

מ"י הם הטמאים?? הגמרא סיכה ב"ה מבליאה 3 דעות, לדעת רבי יוסי הגלילי היו אלו שנשא את ארונו של יוסף, ולדעת רבי עקיבא היו אלו מישאל ואלצפן שעסקו בקבורת נדב ואביהוא, ור' יצחק טוען שהרי גם נושאי ארונו של יוסף וגם מישאל ואלצפן היה להם זמן להיטהר, ואם היה להם זמן, אז מה בכלל טענתם למה נגרע???

אלא אומר ר' יצחק שהם היו טמאים ל"מת מצוה". ומפרשים הראשונים שם שהכוונה לאחד מהקרובים שמצווה על הקרובים שלו לקברו, או אולי אחד מהערב רב שמת ואין לו הקרובים, שנאמר "ולא יכלו לעשות הפסח ביום ההוא" שרק בו ביום לא יכלו, אבל היו יכולים לעשות ביום שלאחריו, דהיינו שחל ז' של טהרתם בערב פסח, שבלילה הם כבר טהורים.

ונעצם בטענת רבי יצחק שלנושאי ארונו של יוסף היה זמן להיטהר, הכוונה היא שהרי מא' סיוון לפני מתן תורה הם כבר חנו במדבר סיני, ומאז הם התעכבו וחנו כמעט שנה באותו מקום עד כ' באייר, ואם כן במשך כל אותה התקופה לא היה להם צורך לטלטל שוב את ארונו של יוסף, ולכן טוען ר' יצחק שהיה להם מספיק זמן לטהר את עצמם במשך כל אותה תקופה ארוכה!!! ופלא הוא למה לדעת רבי יוסי הגלילי הם לא עשו זאת???

ועוד קשה, הרי גם משה נשא את ארונו של יוסף כשיצאו ממצרים, ככתוב "חכם לב יקח מצוות", זה משה שטרח ולקח את ארונו של יוסף, במקום לקחת כסף וזהב יחד עם כל עם ישראל בביזת מצרים, ואם כן גם משה נטמא כמוהם, ומשמע שרק להם הייתה בעיה ולא למשה???

ויתכן, שמי שנטמא ממת לפני מתן תורה לא צריך לטהר את עצמו, כי לפני מתן תורה לא הייתה טומאת מתים, ולכן משה רבינו שנשא לפני מתן תורה את עצמות יוסף לא נהפך להיות טמא מת, ודומה הדבר לגר שמתגייר, שמעיקר הדין הוא צריך מילה וטבילה וקרבתו שלא מעכבים, אבל הוא לא צריך גם הזיה של מי אפר להיטהר מטומאת מתים שהייתה עליו לפני שהתגייר, כי לפני הגרות אין לו טומאת

וטהר לבנו – בהעלותך

אותם כי הוא היה העדיף מצווה זאת על פני מצווה אחרת – מצוות לקיחת שלל המצרים,

והיות שהם שאפו לעשות טוב לכן זכו שמטעותם ובזכות יוסף נוצר פסח שני, והיה שווה כל מה שטעו בכדי שיהיה תיקון גם לטמאים אחרים שלא נטמאו לצורך מצוה.

יפקוד, והעליתם את עצמותי מזה" לכן הם חשבו שלא ייתכן שבגלל המצווה שאנחנו מכבדים את יוסף הצדיק נגרע מלהקריב את קרבן פסח שהוא זכר ליציאת מצרים??

ולכן כתוב "ויאמרו אליו", שהוא משה רבינו היה הראשון שהוציא עצמותיו ממצרים ולכן הם חשבו שאולי הוא יבין

על כן נקבל על עצמנו לעשות מצוות וממצווה לא נפסיד!!! כי העוסק במצווה פטור מהמצווה, ולא נפסיד מזה!! כי בורא עולם ימצא דרך לפצות אותנו שלא נרגיש החמצה חלילה, והדברים אמורים בכל מצווה. כמו שהגמרא בברכות ל"ב אומרת "תנו רבנן: חסידים הראשונים היו שוהים שעה אחת ומתפללים שעה אחת וחוזרים ושוהים שעה אחת", ותמהה הגמרא, וכי מאחר ששוהים תשע שעות ביום בתפילה, תורתם היאך משתמרת, ומלאכתן היאך נעשית?? ומתרצת הגמרא, מתוך שחסידים הם - תורתם משתמרת ומלאכתם מתברכת, שבורא עולם דואג שלא יפסידו מהשקעה בדבר מצוה, ומשלים להם את החסר.

אז אל תירא ואל תחת, חזק חזק ונתחזק, נרבה במוסר וביראת שמים ובלמוד התורה ובחיזוק אחרים ובהידור מצוות, ובתפילה במתינות וכראוי, ובורא עולם ידאג שלא נפסיד מכך, והוא יפתח לנו את מעיינות החכמה שנוכל במהירות לחדש חידושי תורה ולזכור את מה שלמדנו, ותהיה לנו הצלחה גם ברוחניות וגם בגשמיות ובשפע רב, אמן ואמן.

ותדבר מרים ואהרן במשה אודות האישה הכושית אשר לקח כי אשה כושית לקח

החובה להעמיק ולהבין שאדרבה, משה רבינו עשה כאן מעשה אצילי במיוחד והקריב את גדלות בניו, וגם כפי שכתבתי שמשה רבינו פרש מאשתו בכדי לא להוליד עוד ילדים, בכדי לא לסכן את כלל עם ישראל, ושוב כאמור קודם, שבפרשת במדבר הסברתי זאת בהרחבה.

כפרשת במדבר הארכתי בעניין ועיין שם, ושם כתבתי שהלשון הרע של מרים במשה, זה היה שמרים ואהרן היו צריכים להבין שמשה רבינו שפרש מאשתו זה לא היה בגלל שיש בעיה באשתו או בגלל למשה יש במוגבלות היכולת לגדל בנים תלמידי חכמים לתפארת, אלא הייתה עליהם

ללמדנו עד כמה עלינו להיזהר בלשונו, ועד כמה זהירות צריכים אנחנו לפני שמחליטים בדעתנו על דרכי השני בביקורת אפילו כשהיא באה מתוך אהבה ורצון טוב, ואפילו אם הביקורת עטופה גם בלימוד זכות חלקי, כי לפעמים בחקר האמת לעומק מתגלה שהאמת הפוכה היא לחלוטין מהמושכל הראשון, ובמקום רוע יש כאן מעשה אצילי, לכן עדיף פחות לדבר ופחות להיות ביקורתיים, כי באמת למי יש זמן לחקור עד לעומק ממש???

"ויהי בנסוע הארון" – כתינוק הבורח מבית הספר

ומלבד זאת גם הארון רץ במהירות לפנייהם בכדי להפיץ ולהשמיד את כל האויבים, ולהכניסם היישר כרצונם בשלום לארץ ישראל הריקה מאויבים, וגם קפצה להם הדרך, שדרך של 3 ימים הם הלכו תוך יום אחד, וכפי שכתב רש"י שהקב"ה גם רצה שאכן יגיעו כמה שיותר מהר לארץ ישראל כרצונם הטהור.

אבל למרות כוונתם הטובה הם הזיקו לעצמם, כי ברגע שעזבו את מקום הקדושה מקום בו קיבלו תורה, שכביכול עזבו את הבית מדרש! זה כבר השפיע עליהם לרעה, וכפי הרבנית הצדקת אסתר מאשדוד הוסיפה בחכמתה שעל כן יש תפילה מיוחדת כשיוצאים מבית הכנסת "ה' נחני בצדקתך וגו' הישר לפני דרכך", שלא ניפול ברוחניות ח"ו בגלל עזיבתנו את מקום הקדושה.

וייתכן שאם עם ישראל היו ממתנינים ונוסעים רק על פי ה', והענן היה מקדים אותם, ייתכן שקדושת הר סיני הייתה נמשכת אחריהם ולא מפסיקה, כי היה זה כרצף של המשך של חיים על פי רצון ה' יתברך, אבל הם טעו ועזבו בפזיזות והפסידו את הרצף ואת השמירה הרוחנית, ולכן הגמרא שבת קט"ז אומרת שהעונש על זה קיבלו "ויסעו מהר ה' – שסרו מאחורי השם" וכפי שנראה בסמוך.

כתב הש"ך "ויהי בנסוע הארון" לשון צער, כי הנסיעה הראשונה למרות כל ההוראות על הסדר וההכנות של המחנות לנסיעה, ולמרות כל ההסברים על הסימנים לנסיעה – שרק כאשר הענן עולה זה הסימן לנסיעה, בכל זאת כבר בפעם הראשונה עם ישראל לא פעל על פי הכללים והמשמעת, והתנהג כתינוק הבורח מבית הספר, פשוט ברחו בלי רשות מהר סיני.

ומה תגובת בורא עולם על החוצפה?? ועוד קשה למה בורא עולם הקדיש את הפסוקים היפים שאומרים בעת פתיחת ההיכל להוצאת ספר תורה על נסיעה כזו שתחילתה בחוצפה?? וכן למה אנחנו משתמשים בעת רצון בעת הוצאת ספר תורה בפסוקים הללו שמזכירים את חוצפתם של ישראל??

וייתכן שלמרות חוצפתם של ישראל שהיו כתינוק הבורח מבית הספר, בכל זאת היתה כוונה חיובית בחוצפה זו, שכביכול החוצפה הייתה לשם שמים, כי לעם ישראל בער וחשקה נפשם להתקדם ולרוץ לארץ ישראל, ולכן בחוצפה של מצווה הם הלכו בלי רשות ויזמו מצוה בלי רשות (ונגד הכללים), והיות וכוונתם הייתה לטובה, הקב"ה בדיעבד הסכים איתם והענן נמשך אחריהם למרות החוצפה.

ויהי העם כמתאוננים רע בעיני ה' וישמע השם - המשך

ישראל כפי שעם ישראל רצו שלכן הם הולכים בלי רשות, והנה כאן הרשעים בשיא החוצפה התלוננו, מה הלחץ?? למה רצים?? למה בורא עולם נתן לנו ללכת יום שלם בלי הפסקה?? ומריץ אותנו דרך של שלושה ימים ביום אחד??

וזה שיא העזות מצח, שהרי מי התחיל את המרוץ?? מי הלחץ?? למי אצה הדרך עד כדי כך שבער לו, שברח כי לא

כאמור החוצפה שברחו בלי רשות מה' מהר סיני גרמה לעם ישראל ירידה רוחנית למרות שהייתה להם כוונה טובה, אבל נשים לב איך חוצפה זו התפשטה לרעה, כי הרשעים המשיכו את החוצפה למחוז של רשע ורוע להכעיס את בורא עולם, ולא כחוצפה הקודמת ההתחלתית שהייתה לרוץ לדבר מצווה – לארץ ישראל, ונראה שהקב"ה אפילו עזר להם להגיע יותר מהר לארץ

וטהר לבנו – בהעלותך

צד עד סוף העולם, והאש שרפה את הרשעים, אבל גם את הצדיקים זקני ישראל, שהם אצילי בני ישראל שבהר סיני ראו את האלוקים ואכלו ושתו בחוסר כבוד.

ייתכן כי מה שהם אכלו ושתו, ובתוספת החוצפה שברחו מסיני אפילו לשם שמים אבל בלי רשות מבורא עולם, הם הדברים ששתלו את הזרעונים לחוצפה של הרשעים הללו.

כי אם יש נפילה אפילו קטנה ביותר בראש הפירמידה של עם ישראל, אזי אצל הרשעים שבתחתית הפירמידה בשוליים של עם ישראל יש נפילה עוצמתית פי אלף אלפי אלפים, כמו שאמרו ב"בעלזא" שכשיהודי חסידי משתפץ קלות בלבשו, אזי יהודי ב"גרמניה" משתמד רח"ל, וגם כאן התעצם מעגל החוצפה על ידי הרשעים שבחוצפתם רצו להכעיס בכוונה את ה', ולכן כאן נסגר החשבון לאותם אצילי בני ישראל גדולי ישראל שבראש הפירמידה שהם התחילו את התזוזה כלפי מטה.

"ויקרא שם המקום ההוא תבערה", "והאספסוף אשר בקרבו התאו תאוה"

כמו כן קשה היה להם להבין איך בורא עולם אז עשה ניסים לקיים ולחזק את משפחתם כמו שהם היו, ואילו עכשיו עליהם להיפרד.

וטמונה כאן עוד טענה, שכמו שבמצרים בורא עולם נתן להם לאכול דגים בניסים בלי עול תורה ומצוות אלא מתוך אהבה ורחמים, כך הם ביקשו שהקב"ה יתן להם גם כאן במדבר בשר ואוכל בלי חובה להחזיר כביכול תמורה על ידי קיום תורה ומצוות.

אבל גם כאן היו כמה דרגות, הטובים שבהם ביקשו בשר בנס מידו הרחבה של בורא עולם, כי הם טענו שיש חסרון עצום במן שזה מגביל לנו את התאוה, שהרי המן היה מגלה נסתרות מי צדיק ומי רשע, שהצדיקים מצאוהו על פתח אהלים והרשעים היו צריכים לחפש ולטרוח, **וטענו** שלכן אין להם את כוח הבחירה, ואין להם תאוה לחטאים, כי מיד נענשו על חטאם מהבושות שהמן עשה להם בפני השכנים ובני הבית, **ולכן** הם ביקשו: ריבונו של עולם תן לנו בשר ואוכל כמו פעם בלי תמורה ובלי הבדלים בין צדיק לרשע, ככה יתגברו עלינו התאוות והבחירה החופשית, וככה נעבוד את הבורא בהתגברות על התאוות מתוך בחירה.

אבל היו כאלו שראו ופירשו את תאוות הצדיקים לא כראוי, והם כבר דרשו שלא רוצים בשר מבורא עולם, אלא הם רוצים אוכל כמו כל יצורי תבל, שעדיף להם חציר ומאכל כמו שמקבלת בהמה מאשר מתנות ע"י ניסים מיוחדים, **וכך** הם חשבו שתותר הרצועה ועול המצוות ירד מעליהם, כי כביכול הם **לא יקבלו ולא יתנו**, וזו טעות וחוצפה!! כי הכל ממנו יתברך, וגם בורא עולם לא מקבל תמורה מאתנו, שהרי כל המצוות שאנחנו עושים זה גם מתנה לנו מהבורא, שרצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצוות.

ובשלב מסוים התברר שהנקודה הפנימית שכאבה להם, לא הייתה התאוה לבשר והתאוה לבחירה, אלא הכאב שהם נפרדו מהערייות והמשפחות נפרדו לאחר שנים שחיו יחד והולידו ילדים, **שהתברר** שכל מה שרצו בשר ואוכל בלי תנאים ותמורה מצדם, **היה כי רצו לרדת מהמחויבות שלהם כלפי בורא עולם, שאולי כך הקב"ה יקל את דרישותיו מהם, ואולי יוכלו לפנות לאחד חזרה את המשפחה, והיות וכאן לא היה אצל רובם חוצפה מתוך רשעות כמו מקודם אצל המתאוננים אלא מתוך בעיה שכאב להם מאוד, לכן האש הטמונה לא יצאה ושרפה אותם אלא הם קיבלו עונש אחר, וגם העונש לא מיד אלא רק לאחר תהליך וכפי שנראה בהמשך.**

ויחר אף ה' בהם – היז ה' תקצר המשך

ייתכן שהכעס היה, כי בורא עולם טוען נגדם, הרי במשך כמעט שנה שהייתם בהר סיני לא פתחתם פה בעניין, מה קרה בדיוק עכשיו?? אלא כל הבעיות התחילו בגלל

יכל ולא רצה להמתין לאישור של בורא עולם שמתבטא בהסתלקות הענן???

תראו לאיזה שיאים אפשר להגיע בחוצפה!!! ואכן החוצפה עלתה ביוקר!!! כי בורא עולם העניש מיד, **ואש יצאה, אש עוצמתית** כל כך, עד כדי שאם היא לא הייתה שוקעת היא הייתה שורפת כל מה שנקרה בדרכה באותו

כי אם יש נפילה אפילו קטנה ביותר בראש הפירמידה של עם ישראל, אזי אצל הרשעים שבתחתית הפירמידה בשוליים של עם ישראל יש נפילה עוצמתית פי אלף אלפי אלפים, כמו שאמרו ב"בעלזא" שכשיהודי חסידי משתפץ קלות בלבשו, אזי יהודי ב"גרמניה" משתמד רח"ל, וגם כאן התעצם מעגל החוצפה על ידי הרשעים שבחוצפתם רצו להכעיס בכוונה את ה', ולכן כאן נסגר החשבון לאותם אצילי בני ישראל גדולי ישראל שבראש הפירמידה שהם התחילו את התזוזה כלפי מטה.

"ויקרא שם המקום ההוא תבערה", "והאספסוף אשר בקרבו התאו תאוה"

שואל רש"י, מה זה תבערה?? אלא כך אמר להם משה, "אם אתם חוזרים לקלוקלכם, עוד האש חוזרת ושורפת אתכם", **ונשאלת** השאלה הרי מיד לאחר מכן שוב חטאו והתאוו תאוה, ועונשם היה "עוד הבשר בין שיניהם ויך ה' בעם מכה רבה מאד", **למה לא חזרה האש ושרפה כפי שמשא הזהיר אותם??**

ובעצם כמה דברים אינם ברורים, שהרי כתוב **שבנו על משפחותיהם, ופירש רש"י** "ורבותינו אמרו למשפחותינו על עסקי משפחות - על עריות הנאסרות להם", אז מה **הקשר בין זה, לבקשתם לאכול בשר???**

וגם הם מבקשים בשר, ופתאום הן מדברים על הדגים שאכלו במצרים בחינם, וכי מה הקשר בין בשר לדגים?? **ולמה** ירדו מבשר לדגים, ומדגים לקישואים ובצל ואבטיחים?? **ועד** כדי כך ירדו ברמה שאפילו **התגעגעו לחציר**, מעניין איזה סוג תיבול זה?? **וגם** מי נתן להם **דגים חינם** - וכי המצרים נתנו להם, הרי **תבן לא נתנו להם???** וגם אם נתנו להם דגים זה לא היה חינם אלא זה היה תמורת עבודת פרך???

אלא נראה לי על פי **המדרש שהביא רש"י**, שכאב להם שנפרדו מהנשים שלהם בגלל איסור עריות, שהרי אפילו עמרם אבי משה אהרן ומרים לאחר מתן תורה אם היה חי היה צריך להיפרד מאשתו, כי אשתו יוכבד הייתה דודתו, **וזה** באמת לא היה קל, כי **משפחות טובות וחשובות היו צריכים להתגרש** ולכן זה כאב להם מאוד, ולכן כתוב **"בכה למשפחותיו איש לפתח אהלו"**, כי בגלל האיסור הם לא חיו באהל עם האשה, רק חיו בפתח האהל.

ובעצם היהודים התגעגעו לדגים שאכלו במצרים חינם, וכמו שביאר רש"י **חינם בלי מצוות**, ומי נתן להם במצרים את הדגים בחינם?? **והתשובה** היא שבורא עולם נתן להם את הדגים בניסים, **וכפי** דרשת רב עזריא בגמרא **סוטה י"א**, בשכר נשים צדקניות שהיו באותו הדור נגאלו ישראל ממצרים, **שבשעה** שהולכות לשאוב מים הקדוש ברוך הוא מזמן להם דגים קטנים בכדיהן ושואבות מחצה מים ומחצה דגים, ובאות ושופתות שתי קדירות אחת של חמין ואחת של דגים ומוליכות אצל בעליהן לשדה וכו' ומאכילות אותם ומשקות אותם.

ועל הדגים הללו הם דיברו!! **שהם נזכרו בקשר המשפחתי המיוחד שהיה להם במצרים למרות גזירות פרעה, שבמסירות נפש הנשים הצדקניות שלהם בשדה בישלו להם ע"י החציר את הדגים הקטנים**, וזה הכאיב להם שלמרות הקשר המיוחד עליהם להיפרד מנשותיהם,

והנה יש לשאול אם הסיבות שהזכרנו נכונים, **למה בורא עולם כעס עליהם עד כדי "ויחר אף ה' בהם"??** ולמה בעיני משה רע???

וטהר לבנו – בהעלותך

ופועלים בזה נגדו, נגד הבורא, וכי בגלל זה כוחו של הבורא נחלש???:? הרי לך שזה חלק מהבחירה!!!

ועוד הזדמנות נתן להם, ששמעו שני נביאים במחנה שצועקים משה מת ויהושע מכניס! הרי זו תגלית **מרעיש** ומדהימה, מי לא היה נסער ממנה, **אפילו** אהרן ומרים נרעשו מפניה, וידיעה זו הייתה אמורה להשתיק את המתאווים ולהסיח את דעתם, ולתת להם סולם לרדת מהעץ, הנה יש נושא חם יותר בוואו ונשכח מהראשונה.

ובפרט שלא הצליחו לשנות כרצונם, שהרי בורא עולם מסכים לתת לנו בשר וזה לא יתיר לנו את העריות, ומעל הכל היה להם להזדעזע, **שומו שמים!!! אפילו על משה רבינו בורא עולם מקפיד ומעניש, שלא יכנס לארץ, מה נענה אנו אזובי הקיר!!!!!!** וזה לא עזר, הם אחרי הכל אכלו בתאוה עצומה את בשר התאוה.

ואז בורא עולם הרג אותם כש"עוד הבשר בין שניהם", ואמר להם איפה הכבוד לאשה שנלחמתם להחזירה???:? וכי אתם מחליפים בשר עוף כתחליף ופיצוי לאשת חיל שעזבתם?? איך אתם בעצמכם פוגעים כל כך באשה שהיא כאובה מאוד על פי דבריכם, יש לכם מושג איך האשה נפגעה מכך שהתנחמתם בסטייק בשר במקומה??

אתם רואים שאתם מבולבלים, היצר פשוט משחק אתכם, מרצון לאיחוד משפחות אתם מתנחמים מחתיכת סטייק!! תבינו, היצר פשוט צוחק עליכם ומשפיל אתכם, כי כך דרכו של היצר שמרמה אותנו ומראה את חולשתנו ברבים, ולא עוצר באדום, אלא הורג וקובר אותנו ב"קברות התאוה".

כי היצר הרע לא רק רוצה להפיל אותנו בחטאים, הוא רוצה לסגור עלינו גם שניכשל בחוקי המדינה כך הוא בטוח שהאדם יהיה נעול וסגור בלי יכולת לשקם את עצמו ולחזור בתשובה, כי גם החברה והקהילה תנדה אותו, כך פועל היצר כי אין לו גבולות, והחיך שלו אליך בעבירות זה חיך אכזרי שאין כדוגמתו.

ומדרשה זו קיבלתי מוסר על נפש האדם ודרכי היצר, ובעזרת השם נלך בהוראות רבותינו ולא נרמה את עצמינו במצוות מדומות וכדומה, ונזכה לדורות ישרים התאבים ומתאווים וחפצים לעשות רצון הבורא בלבב שלם אמן ואמן.

בהעלותך – בדרכי ההתעלות

השם", וביחד עם לימוד התורה זה עיקר מטרת יציאה ממצרים. **לכן** בק"ש אומרים "ולא תתורו אחרי עיניכם" וההמשך "אני ה' אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים", דהיינו לשם זה, והם הברכה לשפע בגשמיות ובריאות וחיים טובים, ככתוב בהמשך "ועל חיים חן וחסד שחוננתנו ועל אכילת מזון בכל עת".

בהצלחה צדיקים, שמירת הברית והעיניים, זה הבסיס להכל, בסיס לתורה, בסיס לחיים, בסיס לחן, בסיס לפרנסה, אז הנה לכם סגולה לכל משאלות הלב ולחיים טובים ארוכים ושמחה ושלוש אמן ואמן.

והוסיף לי ידידי הצדיק גבריאל בכור שיחי' שגם הוא התבונן בברכת המזון בנוסח ספרדי, ושם כתוב "ברית ותורה חיים ומזון" והתחדש לו שכמו שחייבים מזון בשביל להמשיך לחיות, כך חייבים תורה בכדי לשמור על ברית קודש כפי כתוב בגמרא סוכה נב' אם פגע בך מנובל זה משכהו לבית המדרש וכן בגמרא קידושין ל' הקדוש ברוך הוא אמר להם לישראל בני בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין ואם אתם עוסקים בתורה אין אתם נמסרים בידו, וכן להיפך שכמו שחיים עוזרים שיהיה כוח להשיג מזון, כך שמירת הברית עוזר לנו לחדש חידושי תורה ולהתקדש עוד יותר בלימוד התורה.

והאיש משה ענו מכל האדם אשר על פני האדמה

מלאכים בלי ניסיונות, ולכן דרגת יהודי העובד את בורא עולם אפילו שלא השלים את חובתו בעולמו, ואפילו שבדרגתו יכול היה להתעלות יותר, בכל זאת קדושתו ודרגתו מעל למלאכים.

והתורה מדגישה לנו זאת, שגם משה העניו מכל האדם היה מתגאה על המלאכים, כי בגאווה זו אדם יכול לקבל סיפוק ודחיפה לעלות עוד ולהתעלות יותר ולהתגבר על יצרו הרע, כי הוא רואה את עצמו מטפס מעל למלאכים!!!

שברחתם מסיני כתינוק הבורח, והרסתם והפסדתם את הרצף של הגנת ה' עליכם ואת המשך קדושת סיני לנטיעתכם במדבר וכפי שהתבאר קודם, והנה כבר ראיתם את ההשפעה השלילית והעונש של הירידה ברוחניות, שגרמה לאנשים להתחצף ברשעות ובוזקא להרגיז את בורא עולם, אז למה לא לקחתם מוסר???:? למה לא הבנתם שכל הרעיונות והסיפורים שצצים לכם פתאום, למרות המילים היפות זה רק עצת היצר להחטיא אתכם???:?

הרי כשם שכשהייתם קדושים לא בכיתם על הפרידה מהמשפחה, הבנתם למרות הקושי יש לכם חיים חדשים מלאים תוכן וקדושה שזה ממלא את כולכם, שלא משאיר חלל בלב, אז אם פתאום אתם מרגישים חלל בלב וכאב על המשפחה, ורעיונות על בחירה חופשית, למרות שזה נשמע הגיוני בכל זאת אלו הם עצות היצר!!

הנה לכם, גם הבריחה מסיני שהצגתם אותה כריצה לארץ ישראל בסוף ראיתם שהייתה זו עצת היצר ששיקר עליכם שכאילו טוב אתם עושים ונכון אתם פועלים, ובסוף זה הרס לכם את הרצף וההגנה, אז כמו שזה שקר אז גם עכשיו הוא משקר עליכם, לכן עזבו הכל, תתחזקו ושובו אל ה', וכך כל הבעיות ימחקו, והיות ולא לקחו מוסר, לכן "ויחר אף ה' ובעיני משה רע".

וה' נותן להם עוד הזדמנות, הוא אומר להם תקבלו בשר כמה שתרצו, אבל בינינו זה לא פותר לכם את הבעיה, ומשה שואל אותו: ריבונו של עולם, בשביל מה אתה נותן להם בשר, הרי ברור שהם רק רוצים לרדת ברוחניות, אז למה לתת להם???:? וה' עונה לו "היז ה' תקצרו!!":? כל העולם ככה בנוי שאנשים משתמשים בכוח ובמתנות שה' נתן להם

לסיום הדברים, בברכת המזון מתוך שמחה והתלהבות התחדש לי זאת, שכתוב שם "ועל שהוצאתנו מארץ מצרים", מה המשך?? תורה?? שבת???:? לא!!! **אלא** "ועל בריתך שחתמת בבשרנו", ורק אחר כך "ועל תורתך שלימדת אותנו", וכל כך למה???:? כי שמירת הברית זה קודם לתורה וזה כלול מאוד במושג "ראשית חכמה יראת

כתוב בספרי שמשה רבינו היה ענו מכל האדם אבל לא מהמלאכים, חשבת ליבאר את העניין על פי דברי החפץ חיים, שמשה הכיר את דרגתו הגבוהה - שרק הוא עלה לשמים ולא שאר בני האדם, ודווקא בגלל זה הוא הרגיש מחויבות עצומה להצדיק את דרגתו, ותמיד הרגיש שאדם אחר בדרגתו הגבוהה היה משקיע יותר ומצליח יותר למלאות את חובתו. **ולפי** זה נראה להוסיף, שכל זה רק כלפי בני האדם ולא כלפי המלאכים, אבל כלפי המלאכים הוא הרגיש גאווה גדולה, כי לו יש ניסיונות ואילו הם

וטהר לבנו – בהעלותך

אמר לו הקב"ה למשה: תחזיר להם תשובה! אמר להן: "לא תרצה, לא תנאף, לא תגנוב" קנאה יש ביניכם, יצר הרע יש ביניכם?? מיד הודו לו לקב"ה שנאמר: "ה' אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ", כי הקדושה הגדולה ביותר נובעת מתוך החיים הגשמיים כאשר בן אדם מתגבר ומתעלה למרות כל הניסיונות, כי זוהי עבודת ה' העוצמתית ביותר, הרבה מעל קדושת המלאכים.

והסבר זה מוכח בתשובה של משה רבינו למלאכים, שהנה בגמרא שבת פ"ח כתוב אמר רבי יהושע בן לוי: בשעה שעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת לפני הקב"ה: ריבוננו של עולם, מה לילוד אשה בינינו? אמר להן: לקבל תורה בא, אמרו לפניו: חמודה גנוזה שגנוזה לך תשע מאות ושבעים וארבעה דורות קודם שנברא העולם, אתה מבקש ליתנה לבשר ודם??

ללמדנו, שכל אדם חייב להרגיש טוב וסיפוק בעבודת השם, נכון שמדרכי הענווה עליו לשאוף להרבה יותר ולא לתת מנוחה לעצמו, אבל בכל זאת בכדי להתקדם עוד עליו לא לזלזל במאמציו אלא עליו לשמוח ולהרגיש גם סיפוק ושמחה, ואכן חובה עלינו לדעת שהגבורה שלנו היא עצומה מעל לכוחות המלאכים.

ענווה הלכה למעשה

לאחר הטיש נגש ראש ישיבה זה אל הרבי שליט"א ושאלו: האם שייך דבר כזה, שאלפי חסידים מסתכלים עליכם ולא באים לידי גאוה?? הייתכן???

השיב לו הרבי מיניה וביה: הם לא מסתכלים עלי, הם מסתכלים על הגערער רבי... (ושמעתי שסיפור בסגנון הזה היה אצל אדמו"רים מהדורות הקודמים).

דאיתני בעלון נועם שיח - שיחות הגה"צ רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אב"ד סאנטוב לייקווד, שהיה פעם ראש ישיבה אחד שהגיע להשתתף בשולחנו הטהור של כ"ק מרן האדמו"ר מגור שליט"א, והשתומם מאוד לראות את המחזה הנפלא שאלפי חסידים עומדים צפופים בעת השולחן, אחד ליד השני, ומביטים ביראת הכבוד על הרבי – מחזה נורא הוד.

ובפשטות הכוונה וייתכן, שתשובת הרבי הייתה שאדרבה כמה שהערצת הקהל אליו גדולה יותר כי הם מעריצים את האדמו"ר מגור, כך הוא קולט יותר ויותר את גודל חובתו בעבודת השם, ואדרבה יראה אוחזת אותו שחלילה לא מילא את חובתו כפי שמצפים ממנו, ולכן הוא לא מתמלא בגאוה אלא בהתחזקות להתאמץ עוד יותר בעבודת ה'. חשוב לציין שהראיתי לכ"ק הרבי שליט"א את מאמר זה ושחק ולא הגיב ולא סתר את דברי.

*ותסגר מרים מחוץ למחנה שבעת ימים והעם לא נסע עד האסף מרים:

שמשבשת מדוע בכל זאת נכשלה, ומדוע מרים שידעה מילדותה בנבואה שמשה יגדל לגדול ישראל דווקא היא תשווה אותו לדרגתה??

אלא כולם הבינו שכל כישלונה היה במטרה לחזק את עם ישראל בשמירת הלשון, ובזהירות בכבוד משה רבינו שלא להרהר אחר הנהגות משה רבינו חלילה, ואפילו לתועלת לא להרהר אחר הנהגות משה, וא"כ צרעת מרים שימש לחזק את כבוד משה והנהגותו שלא יהרהרו אחריו, ואכן כל עם ישראל התחזק מתוך רצון ומתוך שמחה במשך שבוע בשמירת הלשון וכבוד משה, וייתכן שמכוח החיזוק לא היה אמור להיווצר מחלוקת קרח נגד משה, ורק בגלל המרגלים שלא לקחו מוסר ממרים ודיברו לשון הרע על ארץ ישראל, זה החליש את העם מחיזוקם וע"כ קרח נפל במחלוקת כנגד משה.

אבל החיזוק הזה לא הלך לריק בכישלון המרגלים וקרח, אלא התורה מצווה לדורי דורות להתחזק ממעשה מרים, וכפי שכתבתי בפרשת כי תצא. ואם כן בעצם הכבוד הגדול למרים היה שעם ישראל התחזק במשך השבוע שהמתינו לה, וגם כבוד עצום הוא לה שבמשך כל הדורות עם ישראל מתחזקים מכישלונה ומצרעתה, ונזהרים בזכותה מחטא לשון הרע וזלזול והרהור בגדולי ישראל.

ויאמר ה' פתאום אל משה ואל אהרן ואל מרים

לא יצטער, והחפץ חיים במשנה ברורה בתחילת סימן תרוי פסק שיבקש מחילה באופן מעורפל בלי לפרט מה בדיוק סיפר, ככה המוחל לא יצטער כל כך.

ונעצם מכאן אפשר להוכיח לכאורה שאפשר לבקש סליחה ולפרט את הלשון הרע למרות שמעורר מעתה את צערו, כפי שהקב"ה עורר את הפגיעה במשה והראה למשה רבינו שיש מה להיפגע מדברי מרים, אבל יתכן שהקב"ה לא פירט בפני משה את מהות הפגיעה כי בתוך התוכחה היה שבח על משה, ומקצת שבחו בפניו וכולו שלא בפניו כפי שכתב רש"י.

כתוב ברש"י וכן כתוב בתרגום יונתן שכבוד היה למרים שכל העם התעכב עבורה משך שבוע, אבל לכאורה קצת קשה לטעון שזה כבוד גדול, שהרי מצד שני העם שרצה להגיע במהירות לארץ ישראל עד כדי כך שאפילו לא המתינו לעמוד הענן שילך לפניו ויורה להם לצאת לדרך, והנה עכשיו עליהם להמתין שבוע בגלל מרים, ואולי היו כאלו שבלבם היה כעס ולא כבוד?? כמו גבאי בית כנסת שכולם שנאו אותו אבל הוא התעקש להישאר בתפקיד בטענה שווה לסבול בשביל הכבוד!!

ואולי הכבוד האמיתי היה שאף יהודי לא כעס ולא רטן וכפי שכתב האור החיים הקדוש שהעם לא רצה לנסוע אלא כולם רצו לכבד את מרים ולהמתין לה שבוע, ויתכן בסיבת הדבר שכל העם התפלא איך יתכן שצדקת כמרים שבזכותה נולד משה רבינו והתנבאה עליו כמובא בגמרא סוטה יב' והיא סיכנה את עצמה כשהניחה אותו במי סוף כי כך השתבש פרעה בחושו שמושה גואלם של ישראל כבר לקה במים ומת במים, וכפי שהרחבתי בעניין זה בפרשת שמות.

ועם ישראל נדהם איך יתכן שדווקא צדקת זו בדבר שמסרה נפשה דווקא בעניין זה היא תכשל?? בפרט שלא על כבודה דאגה בדיבורה, אלא כאב לה על פרישותו של משה מאשתו ציפורה, והיות ולא היה לה נגיעה עצמית

בחלק מהראשונים כתוב שה' רצה להראות למשה רבינו על שה' מקפיד על עלבוננו של משה, ולכאורה אם משה רבינו לא נפגע כי היה עניו מכל האדם, אם כן ברגע שהקב"ה מראה לו שה' מקפיד על כבודו הרי מעכשיו כביכול משה רבינו אמור להיפגע כי מבין שיש כאן פגיעה.

וזה מזכיר לי שאלה שנשאלה האם אדם שלא יודע שדיבר עליו לשון הרע האם החוזר בתשובה יבקש סליחתו ויפרט לו את הלשון הרע שסיפר עליו, כי זה מצערו מעכשיו, ואולי עדיף שימשיך לא לדעת בכלל שסופר עליו לשון הרע, ככה

וטהר לבנו – בהעלותך

בעניין שמירת הלשון וכבוד תלמידי חכמים, ושזה כבוד למרים שעם ישראל יתחזק מעונשה, וחזוק עצום כזה רצה ה' לידע את משה.

ובפשטות משה רבינו לא נפגע מתחילה ועד סוף, ויש להוכיח כן מכך שלא כתוב שמרים ביקשה את מחילת משה רבינו אדרבא כתוב שמשה רבינו התפלל עליה שתתרא, כי הצטער כאילו חלק מגופו הצטרע.

אבל יתכן שאהרן ביקש מחילה היה זה גם בשליחות מרים ולכן נקט לשון רבים בבקשת המחילה ממש רבינו, ואם כן יהיה אפשר להוכיח מכאן שאפשר לבקש מחילה על ידי אחר למרות שאתה נמצא במקום וביכולתך לבקש בעצמך, אך גם זה אפשר לדחות, כי שמא מרים התביישה מאוד ולכן אהרן ביקש גם עבורה ויל"ע.

ויצעק משה אל ה' לאמר קל נא רפא נא לה

התנצלותו הגדולה לא הזכיר אהרן את המילה "נא", ורק כאן הזכיר פעמים את הלשון "נא" פעמים, ואולי זה מוכיח כדברינו קודם.

אבל לכאורה כל הבניין שבניתי נופל מחמת פסוקים הכתובים בפרשת כי תשא לאחר המחילה שה' מחל לעם ישראל, שמשה רבינו אומר להקב"ה "ועתה אם נא מצאתי חן בעיניך הודעני נא את דרכך ואדעך למען אמצא חן בעיניך וראה כי עמך הגוי הזה", הנה לנו שכבר אז הרבה זמן לפני הלשון הרע של מרים, כבר אז השתמש משה רבינו פעמים במילה "נא", ובפשטות כבר אז ידע משה את כח הסגולה שהזכיר החיד"א בשם הקדמונים.

עד כדי כך שהתעקש לאחר מכן בבטחה שיתמלא בקשתו שה' ילווה את עם ישראל בעצמו ולא על ידי מלאך כל ימי הנהגת משה, ואכן הקב"ה מילא בקשתו זו.

ואולי משה רבינו עדיין לא ידע את סגולת הזו, ובכל זאת כיוון בסייעתא דשמיא לסגולה זו ואולי גם זכה לכוון לסגולה זו בזכות הנשיאות חן, ועדיין משה לא ידע את סגולה זו ומה שדרש משה בבטחה את בקשתו מהקב"ה, זה לא מכוח הסגולה שעדיין לא נודעה לו, אלא מכוח טענתו שאם הקב"ה אמר שמשה מצא חן בעיניו, בבקשה שה' יוכיח לו את המציאות חן באופן שהקב"ה בעצמו ילווה את עם ישראל, ואכן זכה משה בזכות הנשיאות חן לזכות אז לראות את אחורי ה' – קשר של תפילין הראה לעניו, דבר שאף נביא לא זכה.

ולכן כדאי לנו מאוד לכוון בעוצמה באמירת ההלל כשכופלים ואומרים "אנא ה' הושיעה נא" ואנא ה' הצליחה נא", כי עוצמתו רבה מאוד, ובעזרת ה' נזכה לישועת ה' המלאה בשפע רב ברוחניות ובגשמיות בקרוב ממש אמן ואמן.

ויצעק משה אל ה' לאמר

קיבל תשובה שיש בה כביכול ממידת השלילה, כי הנה **מרים לא נרפאה מיד** אלא נכלמה בצרעתה שבוע שלם בידיעת כל עם ישראל, וכן בגאולת ישראל הקב"ה ענה לו "עתה תראה" וכתב רש"י שה' רמז לו שרק עכשיו בגאולת מצרים תראה את ישועת ה', **אבל בניסי כניסת עם ישראל לארץ ישראל לא תזכה** לראות את ישועת ישראל, וכן משה רבינו ביקש **שבניו ימשיכו את הנהגתו ולא התקבלה משאלתו** זו אלא יהושע בן נון משמשו הוא שזכה להנהיג את עם ישראל לאחר פטירת משה, וכן כשביקש והתחנן להיכנס לארץ ישראל לא זכה להיכנס למרות תחנוניו.

א שמא משה ידע מהתחלה מה שאמרה עליו מרים, ואכן למרות ענוותו הוא הבין שזה פוגע ומעליב, אבל בגלל ענוותו הוא מחל על כבודו והבליג, רק ה' לא הבליג על כבודו של משה, ופירוש זה יתכן שהוא פירוש נכון, כי ענווה זה לא מחייב שאדם לא מבין ולא רגיש לעצמו, אלא שמידת הענווה מתגברת על הרגש של הצער והפגיעה ונותנת לו כוח למחול ולשתוק ולהבליג, אבל היות ורחוק אני מענווה אמיתית וכ"ש שאין לי מושג בענוותו של משה העניו מכל האדם, על כן אני רק כמציע בדרך אפשר בלבד.

אומנם לפי האמור במאמר הקודם, יתכן שאסור לעורר אדם ולהעמידו על כך שפגעו בו, וכאן הקב"ה עורר את משה בעניין הפגיעה רק בשביל מטרה חשובה, והיא שמשה ידע שמרים הנביאה נחשב לה דברי דאגתה לציפורה כחטא, ושהיא נכשלה בדבר למרות שהיא דאגה כל חייה ביותר למשה רבינו, רק בשביל שכל עם ישראל יתחזק מזה.

כתב החיד"א בשם הקדמונים גילו למשה שאם יזכיר פעמים "נא" בתפילתו **תתקבל תפילתו**, ולכן משה רבינו הזכיר פעמים "נא" בתפילתו על מרים, ואכן תפילתו התקבלה.

וחשבתי בדרך אפשר אולי הקב"ה גילה למשה זאת על ידי שהקב"ה הקדים בדברי המוסר שאמר לאהרן ולמרים "ויאמר שמעו נא דברי", ובעצם לא מצאנו הקדמה כזו או דומה לה בלשון תחנונים במוסר שה' נתן לאדם הראשון ולקין, ואולי כאן רמז הקב"ה שרפואת מרים יהיה בשימוש המילה "נא" ופעמים אמירת "נא", כי לא כתוב "דברי" עם חיריק בלשון יחיד, אלא "דְּבַרִי" לשון רבים, ובעצם המוסר שה' נתן היה עניין אחד שנבואת משה גדולה מנבואת אהרן ומרים, ולכן לא היה להם לדבר כך על משה – שהוא שווה להם, אלא כאן רמז הקב"ה למשה את סגולת פעמים אמירת "נא".

וגם אם נאמר שמשה לא שמע את משפט זה – "ויאמר שמעו נא דברי" אבל אהרון אמר למשה פעמים "נא" – "ויאמר אהרן אל משה בי אדני אל "נא" תשת עלינו חטאת אשר נואלנו ואשר חטאנו, אל "נא" תהי כמות אשר בצאתו מרחם אמו ויאכל חצי בשרו", ומזה התגלה למשה סגולת אמירת פעמים "נא".

ואכן אפילו בזמן חטא העגל כשאהרן מתנצל בפני משה רבינו על מעשה העגל אמר בלשון הזה "ויאמר אהרן אל יחר אף אדני אתה ידעת את העם כי ברע הוא" ולמרות

כתב רש"י שהמילה "לאמר" משמעותו שמשה דרש מה' **תשובה על בקשתו**, וארבע פעמים עשה כן משה, כאן כלפי רפואת מרים מצרעתה וענה לו ה' תיכלם שבעת ימים, וכן לגבי גאולה מצרים שמשה שאל ודרש תשובה אם הקב"ה גואלם וענה ה' "עתה תראה", וכן בבקשתו שהקב"ה ידאג למנהיג שינהיג אחרי מותו ה' ענה לו לקחת את יהושע, וכן כשהתחנן להיכנס לארץ ישראל ה' ענה לו "ירב לך".

וחשבתי אולי בדרך אפשר שדווקא במקומות אלו שמשה רבינו דרש תשובה מה' על משאלתו ובקשתו, דווקא באלו

ואולי נלמד מזה כפי שכתוב בתהילים "רוצה ה' את יראיו את המייחלים לחסדו", - "ציפת לישועה", שנתפלל אל הקב"ה ולא נדרוש תשובה מיידיית אלא נבקש תמיד לחסדי ה', וה' הטוב יענה כרצונו הטוב, והבוטח בה' חסד יסובבנו,

וטהר לבנו – בהעלותך

ונזכור שכל תפילה עצם התפילה היא זכות והיא חשובה כי היא מחברת את הקשר בנינו לבורא עולם, ולכל תפילה יש כוח ועוצמה ואינה שבה ריקם אלא לעיתים מצטרפת היא לכוח תפילות אחרות, ולעיתים לצורך אדם אחר מהמשפחה שנעזר בכוח התפילות שלך, כי תפילה היא עוצמה תמיד!!!

האדמו"ר הקדוש בירך אותנו בברכה, אבל אותו עשיר לא הסתפק בזה וטען לאדמו"ר שהוא לא מבקש ברכה אלא הבטחה ברורה שיהיה לו בן!!

ענה לו האדמו"ר אצלנו לא מבטיחים רק מברכים, ואותו עשיר לא התרצה בתשובת האדמו"ר וסילק מהשולחן את כל הכסף חזרה לתיקו והסתלק מהבית, תכף כשיצא הפטיר האדמו"ר **חבל הייתה נשמה** שהייתה אמורה להיוולד בברכה אבל היא **התבטלה כי לא הסתפק בברכה!!** ואכן אותו עשיר לא זכה לילדים עד סוף ימיו.

וזה מזכיר לי סיפור ששמעתי בנעוריי, שהעשיר הגדול והמפורסם **זופניק** שתרגם רבות לעולם התורה, לא זכה לילדים משלו, ויום אחד הוא הגיע לקודש הקודשים **האדמו"ר רבי אהרן מבעלזא זצוק"ל** והניח על שולחנו הטוהר כסף רב מאוד שהיה יכול להועיל מאוד לאדמו"ר לבנות מחדש את מוסדות החסידות המפוארת.

אבל בפיו של אותו עשיר – זופניק הייתה דרישה "אני רוצה שהאדמו"ר **יבטיח** לי בן ואז כל הכסף שעל השולחן יהיה של האדמו"ר!!"

**בהעלותך – עד שתהא השלהבת עולה מאליה רש"י

ברכה לעולם, שזה שה' מאוד שמח לברך אותנו שיחולו עלינו ברכת הכהנים.

וזה פעמים כתוב כי זה מה שיהודי חייב להתחזק לבד זה בכוח הצדיק כדוגמת עבודת אהרן הכהן שמדליק את הנרות במקדש עד שהשלהבת עולה מעליה וזה משפיע כוח ליהודי בכל מקום לקבל על עצמו להתחזק מעצמו כביכול ולהתקרב לבורא עולם.

האמת שפרשת הדלקת הנרות כבר כתוב בתורה בפרשת תצוה, אבל כאן התחדש גם עניין "בהעלותך – שתהיה השלהבת עולה מאליה.

והנה בפרשה הקודמת מצאנו שברכת כהנים כתובה לאחר פרשת סוטה וזויר, ויתכן לתת טעם בדבר כי אדם שרואה סוטה בקלוקלה והוא מחליט לבד שהוא חייב לתחזק ומתקדש שזה כמו השלהבת עולה מאליה זה מביא

הבשר עוודנו בין שניהם טרם יכרת ואף ה' חרה בעם ויך ה' בעם מכה רבה מאד

חסרון שנתקע בין השיניים כי בורא עולם נתן להם שלימות עד כדי כך שאפילו לא היה להם צורך ללכת לשירותים, אבל היהודים לקחו חיסרון והפכו אותו למעלה, שרק בשר שנתקע בין השיניים זה בשר איכותי ולבשר כזה הייתה דרישתם "בשר אמיתי" לטענתם.

בגמרא ביומא עה' יש דעה שהמן התהפך לכל מאכל שרצו ולא רק שטעמו טעם אותו מאכל אלא גם היה לזה ממשות של אותו מאכל מלבד קישואים ואבטיחים וכו' שרק טעמו טעם ולא הרגישו ממשות של אותו מאכל.

ולפי דעה זו קשה מה דרישת היהודים לקבל בשר הרי הם טעמו והרגישו את טעמו והרגישו את ממשות הבשר במן, ומה היה עוד חסר להם?!

ולכן מודגש שהקב"ה הרג אותם כשהבשר בין שיניהם, כי זה היה החוצפה הגדולה מכל לקחת מעלה ושבח של המן שהקב"ה חסך להם צורך בקיסמים ולהפוך אותו לחיסרון, זה חוצפה נוראה ולכן כתוב "הבשר עוודנו בין שניהם טרם יכרת ואף ה' חרה בעם ויך ה' בעם מכה רבה מאד" רח"ל.

וייתכן לפרש שהיהודים דרשו בשר שיתקע להם בין השיניים שיצטרכו את הקיסם בכדי להוציא את שאריות הבשר מבין שיניהם, ואילו המן היה מושלם לא היה בו

פסח שני – למה נגרע?

וייתכן שבגלל יהודים צדיקים אלו שכאב להם הפסח המצווה לכן הקב"ה מלבד מה שתיקן להם ולדורות פסח שני בידי אייר, כמו כן יתכן שלכן הקב"ה חרג מהדיבור שאמר לעם ישראל שפסח ינהג מהגעתם לארץ ישראל, ונתן קרבן פסח במדבר רק בגלל שחפץ לראות את טהרת הלב של צדיקי עם ישראל, שכואב להם להפסיד מצווה נדירה, עד כדי כך שטוענים טענות למה נגרע?!

קצת נפלאתי שמצד אחד בעת הציווי על קרבן פסח עוד במצרים קודם מכת בכורות **בפרק יב' כה'** כתוב מפורש "והיה כי תבאו אל הארץ אשר יתן ה' לכם כאשר דבר ושמרתם את העבדה הזאת", ובכל זאת היה ציווי מיוחד מה' המופיע בפרשת השבוע – בהעלותך, שעם ישראל יעשו שוב **פסח במדבר** בשנה השנייה ליד הר סיני.

והיות ועם ישראל ראה עד כמה הקב"ה שמח באותם צדיקים ונתן עבורם ובזכותם לדורות את מצוות פסח שני, היה על עם ישראל גם לבקש ולצעוק בכאב אל הקב"ה שיתן להם כל שנה במדבר את הזכות לקיים מצוות פסח.

אך לפי זה קשה מדוע כתוב **ברש"י** בפרשתנו ע"פ הספרי **והגמ' בפסחים** ו' שלא פתח את חומש במדבר בפרשה זו של פסח שהיה בניסן וכתבו רק אחרי חודש אייר, מפני שהוא גנותן של ישראל שכל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא הקריבו אלא פסח זה בלבד:

ונכון שהם רחוקים ממקום ישוב ואין להם מצות, וגם לא נשבה להם רוח צפונית כך שלא היו יכולים למול את בניהם מחמת הסכנה שימותו הנולדים מחמת הברית, בכל זאת היה עליהם לבכות ולצעוק בכאב למה לא נזכה במצווה כמו שצעקו הטמאים לנפש שגם הם לכאורה הפסידו ולא התאימו לקרבן פסח לפי כללי קרבן פסח כי היו טמאים לנפש, ובכל זאת בורא עולם מצא להם פתח חדש ופתרון, כך אולי גם כאן היה הקב"ה מוצא להם דרך או פתרון כי **היפלא מה' דבר??** ולכן היה זה **גנות לישראל שלא ביקשו ולא צעקו מכאב למה נגרע** ולא נקריב כל שנה קרבן פסח גם במדבר ולא רק בארץ ישראל.

ולכאורה למה יש כאן גנות לישראל, הרי כבר נאמר להם מהתחלה שמצוות הפסח מיועדת להיות רק בבואם לארץ ישראל!!? כמו כן יש להבין מדוע דווקא בשנה השנייה נצטוו על קרבן פסח?!

ואולי הקב"ה המתין ליהודים הצדיקים שבכו בכאב למה נגרע, למה נפסיד קרבן פסח בגלל שאנו טמאים לנפש, ולא חלילה שהיה להם טענות ח"ו אלא כאב להם הנה בהפתעה הקב"ה הביא לעם ישראל מתנה את מצוות הפסח עוד קודם בואם לארץ ישראל כביכול נגד התוכנית, ולמה הם יפסידו את ההזדמנות החד פעמית לקיים פסח במדבר ועוד בהר סיני במקום בו ניתן להם התורה.

וטהר לבנו – בהעלותך

אנחנו טמאים לנפש אדם למה נגרע לבלתי הקריב את קרבן ה' במועדו

כך בהתעוררות תאוותם לקדושה זה איזן את הקטרוג הנורא ואת הרושם המחריד של קברות התאוות, ואכן מקברות התאוה לא נשאר שריד כי לא ידוע מקומו אי שם במדבר, אבל מהתאוה למצווה נשאר פסח שני לדורות.

ואולי מכך שיש פעמים בתורה ציווי על מצוות קורבן פסח, ורק בשנה השניה בצווי השני על קורבן פסח אז הוסיף ה' **"במועדו"** – ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו, וכפי דרשת **רש"י** שמועדו היינו אפילו בשבת ואפילו בטומאה, ומכך שרק בשנה השניה נכתב ההיתר של שבת וטומאה, לכן זה עורר בטמאי מת שהיו שלוחי מצווה להתעורר בעזרת דקדושה כרצון ה', לדרוש שלא יגרעו מקיום מצוות פסח, כי ה' מעורר לפעמים על ידי שינויים במצבים או בציוויים או בכל שינוי בטבע או בהנהגה, ועל האדם להתעורר ולהבין מהשינוי את רצון ה'.

ויבכו, מי יאכלנו בשר

להם עופות שעפים מכוח עצמם וגם במהירות על ידי הרוח, ולכן היהודים הסכימו להסתפק בעופות כי זה היה להם אוכל בשרי שהגיע אליהם באופן הכי מושלם על פי דרך הטבע.

ואכן מובא **דעת זקנים** בשם **הגמרא פ"ב בכתובות**, שהבינונים מתו מיד, והרשעים התייסרו משך 30 יום ורק בסיום חודש של ייסורים הם מתו, ויתכן שהבינונים הם אלו שהיו מאוד רוחניים שלא טעמו אוכל גשמי כל הימים שהיו במדבר, הם מתו מיד באוכלם גשמיות – כי גופם לא היה רגיל לשינוי חד כל כך.

אבל מי שכבר טעם מידי פעם גשמיות, שקנה בכל מקום אפשרי מאכלים מעמי הגויים על יד מקום חנייתם – ולא קנה מפני דרכי שלום כפי שהתירה התורה אלא לשם תאוותו הגשמית, אזי הוא היה ביחס לדור דעה נחשב לרשע ולכן חודש שלם סבל והתפוצץ.

אספה לי שבעים איש מזקני ישראל אשר ידעת כי הם זקני העם ושוטרי

ולפי זה, אותם שוטרים בשבת היו מוסרים נחומים לעם ישראל, ולכן כתוב חן שפתיו ולא שפתותיו חן, כי החן היה הדברים הנחמדים שניחמו ושימחו ועודדו בנחמות שהם מסרו בשפתותיהם לעם ישראל.

ואולי יש בהם דמיון לה' מכוח זה שכתוב **"ה' איש מלחמה"**, שמצד אחד הם היו נראים חזקים ועוצמתיים יותר משאר העם, שלפיכך בחר בהם פרעה לשוטרים שישלטו על העם, ומצד שני הם היו **"ענווים כמידת משה רבינו"**, בכך שלמרות תפקידם להיות בעוצמה מעל עם ישראל, בכל זאת הם ירדו אל העם ובימי שבתות היו כאב רחום לעם ישראל לנחמם ולעודדם.

וגולת הכותרת היה שלמרות בשורת הגאולה שהביא משה רבינו, פתאום הגיע להם משבר של קושי השעבוד, שפרעה ביטל להם את מנוחת שבת בזלזול ובמילות גנאי **כדברי רשב"י במדרש עיי"ש**, וגם שהיה עליהם לעבוד קשה יותר להשיג תבן ולבנות באותו הספק כמקודם, ובדיוק בזמן קשה ונורא כזה משה עזבם וחזר למדין **כדברי המדרש שם**, ולמרות שהם היו במצב של אובדן תקווה ויאוש נורא ואיום, בכל זאת לא אבדו צלם אנוש וליבם הטהור הסכים לא ללחוץ את היהודים, וכל השוטרים בלי יוצא מהכלל הסכים להיות מוכה באכזריות מהמצרים המאוכזבים שלא הצליחו לקלקל את השוטרים שיהיו רעים לעם ישראל, אלא השפילו גוים לחטוף מכות והשפלות מול כל העם שראה את עוצמתם הגשמית רמוסה עד לעפר.

כי למרות תפקידם כשוטרים לא הייתה בהם גאווה ושררות להתכבד בו אלא כל גופם ונפשם היה אך ורק למען עם ישראל להקל ולהטיב עמהם, בדיוק כענוות משה רבינו שכל מעמד תפקידו הרם היה אך ורק למען עם ישראל ולא חשב כלל להתכבד בזה.

ונדהם ונפעם אני מדברי המצודת דוד, שהקב"ה אוהב אדם שאוהב יהודי "טהור לב" באופן מוחלט וגם שאוהב רב שמדבר דברי תורה וחוכמה, וכל כך למה?? כי ככה יהודי מתקרב לה' ומתעלה, והלוואי ותזכה לזכני להדפיס את ספרי "וטהר לבנו" לקרב את עצמי ויהודים רבים ככל האפשר לבורא יתברך, וה' אוהב יהודי שמתקרב וכל שכן שמקרב, בבקשה זכני וזכה...

הריטב"א מקשה, מדוע התעוררו הטמאים לנפש לתבוע "למה נגרע", וכי לא היו יודעים שטמאי מת אסורים בקדשים עד שהוצרך משה רבינו עליו השלום לשאול שה' על שאלתם?!

ונראה לתרץ שהיות ובהמשך הפרשה כתוב את פרשת המתאמים תאוה לבשר "מי יאכלנו בשר" עד כדי כך שנקבע שם המקום לקברות התאוה, וזה עלול לעשות רושם רע, שעם ישראל בעלי תאוות גשמיות למרות השפע שהיה להם כל צרכם ממש.

לבן ה' הקדים התעוררות אצל צדיקים שהיות עסוקים במצווה בארונם של יוסף או בקבורת שני בני אהרן, והתעורר בהם תאוה עזה לרוחניות לקיום מצווה ולא חלילה להפסיד מצווה מדין עוסק במצווה פטור מן המצווה.

עם ישראל ביקשו בשר – ובפשטות בשר הכוונה לבשר בהמות כפי שמשה טען לה' הצאן ובקר יאסף להם, וגם איסור בשר וחלב מן התורה – זה רק בשר בהמה וחיה ולא בשר עוף שהוא רק איסור מדברבן, ואם כן איך עם ישראל הסכימו להסתפק בעופות?? (אומנם יש מקור **רש"י** **שעופות חשובים יותר מבשר במדבר כ"י** לוי שהביא מדרש תנחומא יוס' א' מאכילו עופות פטומות למחר מאכילו דגים למחר מאכילו בשר בהמה למחר מאכילו קטניות למחר מאכילו ירק פוחת והולך כפרי החג), כ"כ קשה מה פשר טענת משה לה', הצאן ובקר יאסף להם?? הרי משה ראה את מכת ערוב בו התאספו מכל העולם חיות אפי' נדירות ביותר?!

אלא יתכן שעם ישראל ביקשו אוכל טבעי וגשמי, כי השתוקקו לגשמיות, ועד כמה שפחות יהיו תלויים במעשה ניסים, ולכן משה טען להקב"ה שגם אם צאן ובקר יאסף זה לא בדרך הטבע וזה לא יספק את עם ישראל, והקב"ה ענה היד ה' תקצר, ונתן

במד"ש רבה טו' ג' כתוב על הפסוק **"אספה לי שבעים איש"**, זה שאמר הכתוב משלי נב' **"אוהב טהר לב חן שפתיו רעהו מלך"**, למה לא אמר אספה לי שבעים אנשים אלא שבעים איש?? מתרץ המדרש שהכוונה מיוחדים, שיהיו דומים לי ולך שמות טו' **"ה' איש מלחמה"**, ומשה במדבר יב' **"והאיש משה ענו מאד"**.

בפשטות הפסוק הטהור לב וחן שפתיו הולך על משה שלכן זכה להיות רעהו של מלך, דומה לה' ומקורב לה' מלך מלכי המלכים, וכפי שהביא המדרש **בראשית מא' ה'** פסוק זה על אברהם.

אומנם במדרש **בראשית יח' כ'** **"ויכנו שוטרי בני ישראל"** מכאן אתה למד שהיו כשרים ומסרו עצמן על ישראל וסבלו מכות כדי להקל מעליהם, ולפיכך זכו לרוה"ק שנאמר אספה לי שבעים איש מזקני ישראל וגו' אמר הקב"ה הם לקו עליהם לפיכך יזכו לרוה"ק ונתמנו נביאים עליהם, וכתוב שם **בליקוטים** שלכן הם זכו ל"טהור לב", וזה מתאים מאוד לפי **המצודת דוד במשלי שם**, **שמי שאוהב איש טהור לב באופן מושלם, ויאהב את מי שיש חן באמרי שפתיו על כי בדעת ידבר, הנה המלך מכבדו, כי כן דרך המלך לאהוב אנשים כאלו, ולכאורה כוונת הליקוטים שכל הפסוק שהביא המדרש בפרשתנו, הולך על הזקנים, ולכאורה טהורי לב קיים אפילו בהם עצמם כי הסכימו לקבל מכות במקום עם ישראל וזה נבע מטהרת ליבם, אבל איך יתקיים בהם סיום הפסוק – "חן שפתיו"?**

אך מצאתי **במדרש בראשית שם אות יח'**, השוטרים אלו זקני ישראל וכו', מלמד שהיו בידם מגילות שהיו משתעשעים בהם משבת לשבת לומר שהקדוש ב"ה גואלם לפי שהיו נחים בשבת, אמר להן פרעה תכבד העבודה על האנשים ויעשו בה ואל ישעו וגו' אל יהיו משתעשעים ולא יהיו נחים ביום השבת.